

Αρχείο 34.1

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αποσπάσματα από την ομιλία του Υπουργού Γεωργίας
Κ. Σημίτη στην έκτακτη Γ.Σ. της ΠΑΣΕΓΕΣ, στις 15.9.83

Εμείς πιστεύουμε, ότι η αναμόρφωση της γεωργίας μας πρέπει να στηριχθεί στη συνεταιρισμένη αγροτική οικογενειακή εκμετάλλευση. Τούτο σημαίνει ότι στην επιδίωξή μας να αναμορφώσουμε τις δομές, τον τρόπο οργάνωσης της γεωργίας θέλουμε να προωθήσουμε και να στηριχθούμε:

- α) Πρώτα απ'όλα στην αγροτική εκμετάλλευση στην οποία απασχολείται μια οικογένεια κατά κύριο λόγο με την αγροτική παραγωγή. Η εκμετάλλευση αυτή πρέπει να εξασφαλίζει την κάλυψη των εξόδων του αγρότη, ικανοποιητική απόδοση του επενδυμένου κεφαλαίου και εισόδημα αντίστοιχο με το εισόδημα που πραγματοποιείται στους άλλους τομείς της οικονομίας. Η εκμετάλλευση πρέπει επίσης να εξασφαλίζει προϊόντα τα οποία από άποψη κόστους και

ποιότητας είναι ανταγωνιστικά και δεν απαιτούν τη στήριξη του κοινωνικού συνόλου για τη διάθεσή τους.

Η σύντομη αυτή περιγραφή υποδηλώνει, ότι δεν ασπαζόμαστε το σχήμα μιάς επιχειρηματικής γεωργίας, όπου ο αγρότης πρέπει να είναι πρώτα απ'όλα επιχειρηματίας και να επενδύσει κεφάλαια σε τέτοιο ύψος είτε για την αύξηση της καλλιεργήσιμης έκτασης ή για το μηχανικό εξοπλισμό ή και για τη βελτίωση της τεχνολογίας, ώστε η επιτυχία του να μην οφείλεται στην προσωπική του εργασία, φροντίδα, συμβολή αλλά σχεδόν αποκλειστικά στην κεφαλαιουχική επένδυση.

Η οικογενειακή αγροτική εκμετάλλευση όπως την επιδιώκουμε δεν μπορεί να έχει μέλλον - λόγω του μικρού μεγέθους της εκμετάλλευσης και του περιορισμένου των διαθεσίμων κεφαλαίων παρά μόνο όταν συνεταιρισθεί με τις υπόλοιπες εκμεταλλεύσεις. Η εθελοντική συνένωση στην επιδίωξη κοινών στόχων μπορεί να περιορίσει τα υφιστάμενα μειονεκτήματα και να προσπορίσει στην εκμετάλλευση πρόσθετα έσοδα τόσο από τη κοινή αντιμετώπιση προβλημάτων όπως την αγορά εφοδίων όσο και από την κοινή αξιοποίηση του προϊόντος στην εμπορία και τη μεταποίηση. Ο συνεταιρισμός είναι το μέσο εκείνο που μπορεί και πρέπει να μετατρέψει την οικογενειακή εκμετάλλευση σε βιώσιμη, αποδοτική και ανταγωνιστική οικονομική μονάδα. Γι'αυτό και η πιο σημαντική φροντίδα μας είναι η ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος.

Εμείς πιστεύουμε στο συνεταιρισμό πέρα από τους οικονομικούς λόγους που ανέφερα και για έναν ευρύτερο πολιτικό.

Η ανάπτυξη της κοινωνίας μας πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσα από σχήματα συλλογικής συνεργασίας που περιορίζουν καί κατά το δυνατόν αποκλείουν την εκμετάλλευση του ανθρώπου από τον άνθρωπο, την ιδιοποίηση από ιδιώτες του πλεονάσματος που παράγεται χάρη στη συμβολή και προσπάθεια του κοινωνικού συνόλου, την αλλοτρίωση και καταπίεση του ατόμου. Ο συνεταιρισμός είναι ένα σχήμα οικονομικής συνεργασίας που επιτρέπει την αυτοδιαχείριση, την κοινή εκμετάλλευση ή αξιοποίηση παραγωγικών μέσων, τη διανομή της δημιουρ-

γούμενης αξίας σε ένα ευρύτερο αριθμό παραγωγών, τη συνεργασία μεταξύ των παραγωγών, την κοινή και αλληλέγγυα αντιμετώπιση των προβλημάτων. Ο συνεταιρισμός είναι ένα μέσο για το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας.

Ο συνεταιρισμός ~~.....~~ μέχρι σήμερα, ^{δεν έχει} ^{μαζο} ^{ύστερα} ^{από} ^{το} ^{κόσμο}
Οι λόγοι της αποτυχίας είναι πολλοί.

Ο πρώτος λόγος θα έλεγα είναι, ότι παρά τις προθέσεις όλων εκείνων που δημιούργησαν το συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα το συνεταιριστικό κίνημα εργάστηκε σ' ένα πλαίσιο ιδεολογικό και οικονομικό που το έβλεπε σαν οργάνωση αλληλεγγύης. Ο συνεταιρισμός και οι συνεταιριστικές οργανώσεις υπήρχαν όχι για να αναλάβουν να οργανώσουν την παραγωγή, εμπορία και μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων για ν' αποτελέσουν μ' άλλα λόγια τη ραχοκοκκαλιά πάνω στην οποία θα στηριζόταν η προσπάθεια των αγρότων να διοργανώσουν αυτοδιαχειριζόμενοι τον δικό τους τομέα ζωής και ευθύνης. Υπήρχαν ~~.....~~ ^{μάς} για να βελτιώσουν και να διορθώσουν τις όποιες δυσάρεστες επιπτώσεις είχε η οργάνωση του αγροτικού τομέα με βάση τις αρχές της ελεύθερης ανάπτυξης επιχειρηματικής πρωτοβουλίας από κεφαλαιούχους. Μοχλός ανάπτυξης ήταν ο ιδιώτης κεφαλαιούχος. Ο συνεταιρισμός ήταν, το δεκανίκι για να στηριχθεί η αγροτική οικονομία και ο αγρότης όπου οι κεφαλαιούχοι δεν εξασφάλιζαν μια ανεκτή τάξη πραγμάτων. Τα αποτελέσματα είναι γνωστά οι στρατιές των μεσαζόντων που μεσολαβούν μεταξύ του παραγωγού και του καταναλωτή των αγροτικών προϊόντων, η έλλειψη ανταγωνιστικότητας των περισσότερων προϊόντων μας, η ουσιαστική εξάρτηση της αγροτικής οικονομίας από το ξένο καί ντόπιο κεφάλαιο σχετικά με τα γεωργικά εφόδια και τα μέσα αγροτικής παραγωγής, έλλειψη σοβαρού προγραμματισμού ανάπτυξης της αγροτικής οικονομίας καί κύρια η οικονομική καχεξία των συνεταιριστικών οργανώσεων, ^{.....} ^{είχαν} ^{σαν} ^{αποτέλεσμα} την μειονεκτική κοινωνική θέση του αγρότη.

Εμείς θέλουμε να βγάλουμε το συνεταιρισμό από το ρόλο του κομπάρσου, του βοηθού, του αναγκαστικού διαχειριστή επιχειρήσεων χωρίς

Ένας σημαντικός λόγος αποτυχίας του συν/κού κινήματος είναι η μη προμυδιασμένη του.
Σε κάθε νομό δρουν περισσότερες από μία ενώσεις και σε χίλιες πεν-
τακόσιες (1.500) περίπου κοινότητες λειτουργούν περισσότεροι από
έναν αγροτικοί συνεταιρισμοί.

Η μεγάλη πλειοψηφία των συν/σμών και Ενώσεων Αγροτικών Συν/σμών
δεν αποτελούν ακόμη βιώσιμες οικονομικά μονάδες. Τις περισσότε-
ρες φορές δρουν ανταγωνιστικά μεταξύ τους (αναφέρομαι στον κακώς
εννοούμενο ανταγωνισμό) και δεν έχουν κατορθώσει να εκμεταλλευ-
τούν τα πλεονεκτήματα, τα οποία έχει να επιδείξει η οργάνωση των
αγροτών σε συν/σμούς σ'όλο τον κόσμο.

Το νομοσχέδιό μας έχει ένα κύριο στόχο η δημιουργία οικονομικά βιώσιμων συνεταιριστικών μονάδων.

Η οικονομική βιωσιμότητα έχει δύο διαστάσεις: πρώτον σημαίνει να μπορεί ο συν/σμός να διαθέτει τα προϊόντα του στην διεθνή ή τοπική αγορά σε ανταγωνιστικές τιμές. Το τελευταίο σημαίνει απλά για την ίδια ποιότητα προϊόντος και τις ίδιες προδιαγραφές, ο συν/σμός να έχει χαμηλότερο κόστος παραγωγής σε σύγκριση με εισαγωγείς ή άλλους παραγωγούς. Δεύτερο, σημαίνει ότι ο συν/σμός πρέπει να στοχεύει σε οικονομική αυτοδυναμία και ανεξαρτησία από επιδοτήσεις, φορολογικές απαλλαγές ή καλύψεις ελλειμμάτων από το κράτος. Βέβαια, στο ξεκίνημα του είναι σίγουρο ότι απαιτούνται ενισχύσεις για επενδύσεις σε εγκαταστάσεις. Όμως, μιλάμε για την επιχειρηματική του ζωή αφού ξεκινήσει τη δραστηριότητά του.

Για να επιτευχθεί οικονομική βιωσιμότητα χρειάζεται ο συν/σμός να είναι σε μέγεθος τέτοιο και να μπορεί να εκμεταλλευτεί τις οικονομίες κλίμακος. Το τελευταίο συνδέεται με την χρησιμοποίηση σύγχρονης και κατάλληλης τεχνολογίας. Ο συν/σμός θα πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζεται στις συνθήκες και απαιτήσεις της αγοράς. Το τελευταίο μπορεί να απαιτεί προσαρμογή στις ποικιλίες, έρευνα αγοράς ή σύγχρονες μεθόδους οργάνωσης, διοίκησης και επιχειρηματικού προγραμματισμού.

Συν/σμός χρειάζεται κεφάλαια - Συνεταιριστική Μερίδα

Ο συνεταιρισμός είναι συνεταιρισμός προσώπων και όχι "ένωση καπιταλιστών" με διαφορετική δύναμη και λόγο. Η ταύτιση στο ίδιο πρόσωπο του εργαζόμενου, του ιδιοκτήτη μέσω παραγωγής και του διαχειριστή διαφοροποιεί τον συν/σμό από την ιδιωτική καπιταλιστική

επιχείρηση όπου η συνεισφορά σε κεφάλαια είναι το αποφασιστικό μέτρο για τη συμμετοχή στις αποφάσεις και στη διανομή του κέρδους. Σήμερα κάτω από τις υπάρχουσες συνθήκες παραγωγής υπάρχει ανισότητα ευκαιριών στις συναλλαγές για τους μικρούς και μεγάλους παραγωγούς που μεταφράζεται σε ανισότητα εισοδήματος. Οι μεγαλοπαραγωγοί είναι πιά οργανωμένοι, διαθέτουν ανώτατα τεχνολογικά μέσα και όγκο παραγωγής και είναι σε θέση να αγοράζουν και να πωλούν με καλλίτερους όρους. Ο συν/σμός θα πρέπει να εξασφαλίσει ίση μεταχείριση για όλους τους συνεταιίρους και να ξεπεράσει τις οποιεσδήποτε αντιθέσεις θα δημιουργηθούν. Ο πιά απλός τρόπος προς τη σωστή κατεύθυνση είναι να εκπροσωπούνται στο συνεταιρισμό οι αγρότες όχι με το ύψος των περιουσιακών τους στοιχείων αλλά σαν άτομα. Ένας αγρότης = μία ψήφος είναι η αρχή που καθιερώνει το νομοσχέδιο.

Οι αγρότες θα πρέπει να πεισθούν ότι ο συν/σμός εξυπηρετεί τα συμφέροντα τους σήμερα και στο μέλλον, για να συμμετάσχουν ελεύθερα. Ο συν/σμός δεν θα μπορέσει να επιβιώσει με καταναγκαστικό χαρακτήρα. Η πείρα δείχνει ότι όπου υπήρξαν καταναγκαστικοί συνεταιρισμοί τα αποτελέσματα ήταν φτωχά.

Στο κείμενο του σχεδίου δεν αναφέρεται η έννοια του αγροτοβιομηχανικού συνεταιρισμού. Πολλοί έσπευσαν γιατί δεν προσέχουν την ουσία να συμπεράνουν ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. εγκαταλείπει τον αγροτοβιομηχανικό συνεταιρισμό ως πρότυπο οργάνωσης. Άν διάβαζαν το σχέδιο νόμου θα απογοητεύονταν. Στο σχέδιο νόμου υπάρχουν όλες οι ρυθμίσεις που θα επιτρέψουν στους σημερινούς συνεταιρισμούς να αναπτυχθούν σε αγροτοβιομηχανικούς συνεταιρισμούς, εφ'όσον το θελήσουν και υπάρχουν και οι άλλες οικονομικές προϋποθέσεις. Το σχήμα του συνεταιρισμού που προβλέπει ο νόμος επιτρέπει την σύνδεση της αγροτικής παραγωγής με τη μεταποίηση και την εμπορία ώστε ο συνεταιρισμός να επεξεργάζεται και να πωλεί τα προϊόντα που παράγουν τα μέλη του. Επιτρέπει επίσης στο συνεταιρισμό την ανάπτυξη δευτερευουσών οικονομικών δραστηριοτήτων που θα εξασφαλίζουν στους αγρότες απασχόληση και εκτός του χρόνου συγκομιδής

και επεξεργασίας του προϊόντος. Ο νόμος δεν καθιερώνει ειδικές ρυθμίσεις για τον αγροτοβιομηχανικό συνεταιρισμό, γιατί πιστεύουμε ότι οι συνεταιρισμοί στο δημιουργούμενο πλαίσιο, που τους παρέχει όλες τις δυνατότητες όπως προανέφερα, θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να δημιουργήσουν τις μορφές δραστηριότητας που κρίνουν σκόπιμες, χωρίς καταναγκασμούς.

Υπάρχουν χώρες όπου το συνεταιριστικό κίνημα διαμόρφωσε ελεύθερα τη δομή του.

Αυτός είναι ο καλύτερος δρόμος. Στη χώρα μας η μέχρι τώρα εξέλιξη έχει δημιουργήσει μιá απaráδεκτη κατάσταση πολυδιάσπασης, σύγχισης, ένα μωσαϊκό ρυθμίσεων στο οποίο λείπει οποιαδήποτε κατευθυντήρια γραμμή. Γι' αυτό και το σχέδιο νόμου προσπαθεί να καθιερώσει μιá ενιαία δομή.

Ένας Γενικός Αγροτικός Συνεταιρισμός σε κάθε μικρή περιφέρεια που να περιλαμβάνει έναν ή και περισσότερους δήμους και κοινότητες.

Μία μόνον Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών σε κάθε νομό. Ωρισμένα προβλήματα που πιθανόν να υπάρξουν από την συγχώνευση μη βιώσιμων ενώσεων με άλλες βιώσιμες θα αντιμετωπισθούν, σύμφωνα με τις προτάσεις των ενδιαφερομένων φορέων.

Μία Κεντρική Κλαδική Συνεταιριστική Ένωση σε επίπεδο επικράτειας για κάθε κλάδο παραγωγής ή βασικό προϊόν.

Οι Συνεταιριστικοί Οργανισμοί μ^ε

διάρθρωση όμοια με της ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕΣ, συνιστώνται για να επιβοηθήσουν το έργο και να συντονίσουν τις δραστηριότητες των Αγρ. Συνεταιριστικών οργανώσεων σε τομείς, οι οποίοι άν και είναι απόλυτα απαραίτητοι για την ολοκλήρωση του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος δεν μπορούν, στις σημερινές συνθήκες, να ασκηθούν από τις ήδη λειτουργούσες Αγρ. Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Το σχήμα αυτό που προβλέπει ο νόμος είναι απλό σε σχέση με το υφιστάμενο καθεστώς. Θέλω να υπενθυμίσω ότι με στοιχεία του 1981 υπήρχαν 107 Ενώσεις πολλαπλών δραστηριοτήτων αλλά επί πλέον άλλες

22 ειδικές ενώσεις 4 ενώσεις ειδικής νομοθεσίας, 4 κοινοπραξίες ενώσεων, 11 κεντρικές ενώσεις, 7 κοινοπραξίες γεωργικών συνεταιρισμών, 72 εταιρείες του εμπορικού δικαίου, 10 κοινοπραξίες του ν.δ. 8374/58 συν/κών οργανώσεων και Α.Τ.Ε. και 17 άτυπες κοινοπραξίες-συνεργασίες συν/κών οργανώσεων, αμιγείς ή με την ΑΤΕ ή με τρίτους. Όσοι ισχυρίζονται ότι εμείς δημιουργούμε νέα και πολύπλοκα σχήματα απλά παραπλανούν τον κόσμο.

Η Δομή του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος ολοκληρώνεται με την ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕΣ., η οποία εκπροσωπεί τό κίνημα, συντονίζει και επιβοηθεί το έργο των οργανώσεων-μελών της.

Όλα τα παραπάνω αναφέρονται, γιατί ο νέος νόμος για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς δεν πρόκειται να εφαρμοσθεί ως "αρχή εκ του μηδενός", αλλά, θα προσπαθήσει να κτίσει ισχυρό, συνεταιριστικό κίνημα επάνω σε ^{αίτιο σημαντικό εργατικό ύψος} ερείπια. Οι ήδη λειτουργούντες Συνεταιρισμοί όλων των βαθμών πρέπει να κατανοήσουν ότι από αυτούς εξαρτάται η επιτυχία του στόχου του νομοσχεδίου, που είναι η ανάπτυξη των Αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων και η δημιουργία των προϋποθέσεων εκείνων, που θα δικαιώσουν το όραμα για την συνεταιριστικοποίηση της Αγροτικής Οικονομίας.

Οι Συνεταιριστικές οργανώσεις πρέπει να πάρουν τέτοιες πρωτοβουλίες, ώστε να επιτευχθεί η συγκέντρωση όλων των μικρών και αδύνατων οικονομικών μονάδων (εταιριών, κοινοπραξιών και Κεντρικών

Ενώσεων) κάτω από την διοίκηση των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Ενώσεων και Κεντρικών Κλαδικών Συν/κών Ενώσεων) έτσι που να ελαχιστοποιηθούν οι δυνατότητες του κακώς εννοούμενου ανταγωνισμού μεταξύ τους, να ολοκληρωθεί δε το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα μέσα από βιώσιμες οικονομικές Συνεταιριστικές οργανώσεις.

Ο νόμος από μόνος του και οι διαδικασίες, τις οποίες προβλέπει δεν μπορούν να λύσουν όλα τα προβλήματα του συνεταιριστικού κινήματος. Χρειάζεται και προσπάθεια σε τομείς όπου μιά νομοθετική ρύθμιση ελάχιστα μπορεί να προσφέρει. Θα αναφέρω μερικά παραδείγματα. Η έλλειψη πληροφόρησης (ή η παροχή διαστρεβλωμένης πληροφόρησης) με το σημερινό επίπεδο συνεταιριστικής παιδείας και μόρφωσης των αγροτών αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα ανάπτυξης των. Σήμερα είναι γεγονός ότι συνεταιρισμένοι αγρότες αλλά και εκλεγμένες Διοικήσεις συν/σμών δεν έχουν πλήρη πληροφόρηση σε θέματα όπως; επενδυτικά κίνητρα, κατεύθυνση της Αγροτικής μας Πολιτικής, θέματα ΕΟΚ, δάνεια Α.Τ.Ε. κλπ. Είναι λοιπόν επιβεβλημένο η οργάνωση πλατειάς συνεταιριστικής πληροφόρησης και ενημέρωσης με τη χρησιμοποίηση των μαζικών μέσων ενημέρωσης.

Τέλος στόχος πρέπει να είναι η καλύτερη συνεργασία και συντονισμός ενεργειών μεταξύ συνεταιρισμών που σήμερα είναι σχεδόν ανύπαρκτη, με αποτέλεσμα να μην ελαχιστοποιείται τό κόστος δραστηριοτήτων ή πολλές φορές να γίνεται ανταγωνισμός μεταξύ συν/σμών με αφορμή δευτερεύουσες τοπικές ή και προσωπικές αντιθέσεις. Οι προσπάθειες θα πρέπει να κατευθύνονται προς το συντονισμό ενεργειών προς τις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων, προμηθευτικές εργασίες, μεταφορές, τυπογραφικές εργασίες, διανομές κλπ. Το καταλυτικό ρόλο σ' αυτή την προσπάθεια θα πρέπει φυσικά να τον έχει η ΠΑΣΕΓΕΣ.

Ο νέος νόμος θα είναι ένα σημαντικό βήμα για να αναμορφώσουμε την ελληνική ύπαιθρο. Με το νόμο αυτό θα υπάρχει το θεσμικό πλαίσιο ώστε οι αγρότες να συνδέσουν το χωράφι με το εργοστάσιο, την εκμετάλλευση με το κατάστημα πώλησης μέσα από το συνεταιρισμό, θα υπάρχει το θεσμικό πλαίσιο ώστε ο παραγωγός να πάρει τη τύχη του τὰ χέρια του. Άν το όραμα του νόμου γίνει πραγματικότητα θα εξαρτηθεί από σας τους συνεταιρισμούς. Η σκυτάλη θα είναι στα χέρια σας.-